

○ คำพิพากษา
(อุทธรณ์)

(ด. ๒๒)

คดีหมายเลขดำที่ อ. ๑๖๔/๒๕๕๐

คดีหมายเลขแดงที่ อ. ๑๒๗/๒๕๕๕

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลปกครองสูงสุด

วันที่ ๒ เดือน พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๕

ระหว่าง { นายเสน่ห์ โกเกียรติ

ผู้ฟ้องคดี

{ นายทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง ที่ ๑

{ นายอำเภอโพธิ์ประทับช้าง ที่ ๒

ผู้ถูกฟ้องคดี

เรื่อง คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐออกคำสั่งโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย
(อุทธรณ์คำพิพากษา)

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ยื่นอุทธรณ์คำพิพากษา
ในคดีหมายเลขดำที่ ๓๘๐/๒๕๔๙ หมายเลขแดงที่ ๑๕/๒๕๕๐ ของศาลปกครองชั้นต้น
(ศาลปกครองพิษณุโลก)

คดีนี้ผู้ฟ้องคดีฟ้องและแก้ไขเพิ่มเติมคำฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน
เลขที่ ๘๘ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร โดยย้าย
มาจากบ้านเลขที่ ๒๕๗/๑ หมู่ที่ ๖ ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร
เมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ ต่อมา เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ผู้ฟ้องคดี
ไปตรวจสอบรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอ

/โพธิ์ประทับช้าง...

โพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ที่หน่วยเลือกผู้ใหญ่บ้านโรงเรียนบ้านบึงโพธิ์ ซึ่งจะมีการเลือกผู้ใหญ่บ้านในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๙ ปรากฏว่าไม่มีชื่อผู้ฟ้องคดีในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านดังกล่าว ผู้ฟ้องคดีสอบถามนายประนม บุญผ่อง ปลัดอำเภอ หัวหน้าฝ่ายทะเบียนและบัตร อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จึงทราบว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จำหน่ายชื่อผู้ฟ้องคดีออกจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๘๘ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ไปเข้าทะเบียนบ้านกลางสำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ผู้ฟ้องคดียื่นคำร้องเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎร (ท.ร.๓๑) ที่ ๑๑๖๓/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ขอให้ดำเนินการเพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในทะเบียนบ้านเลขที่ ๘๘ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ตามเดิม และแจ้งย้ายออกจากทะเบียนบ้านกลางสำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยนายประนม ผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง มีคำสั่งไม่อนุญาตตามคำร้องดังกล่าว อ้างเหตุผลที่ไม่อนุญาตเพราะเป็นการแจ้งย้ายผิดข้อเท็จจริง ผู้ฟ้องคดีเกรงว่าจะไม่ได้ใช้สิทธิในการเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๙ จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง

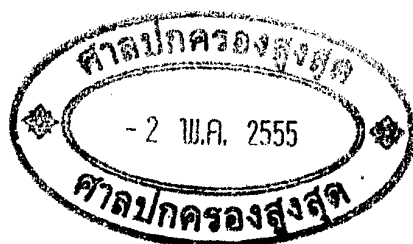
ขอให้ศาลมีคำพิพากษา ดังนี้

๑. เพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในทะเบียนบ้านเลขที่ ๘๘ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร

๒. เพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในบัญชีผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๙

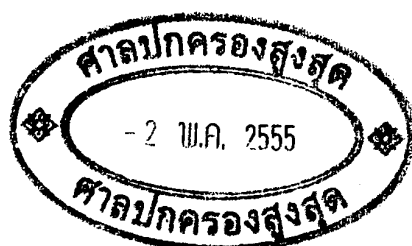
๓. มีคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการคุ้มครองเพื่อบรรเทาทุกข์ชั่วคราวให้ผู้ฟ้องคดีมีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๙

ศาลปกครองชั้นต้นมีคำสั่งทุเลาการบังคับตามคำสั่งโดยให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในบัญชีผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร เพื่อให้ผู้ฟ้องคดีมีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๙

/ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑...

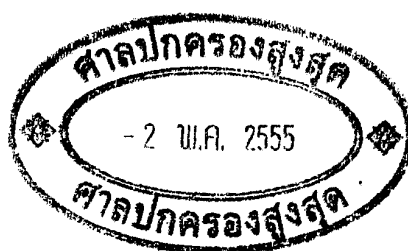
ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ให้การว่า เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙ นายวิโรจน์ หงส์สัมฤทธิ์ ร้องเรียนต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ว่า มีการย้ายคนจาก นอกหมู่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร เพื่อมาใช้สิทธิ เลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้ให้นายประนม บุญผ่อง ปลัดอำเภอ หัวหน้าฝ่ายทะเบียนและบัตร ไปประชุมประชาคมหมู่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง เพื่อชี้แจงข้อเท็จจริงและดำเนินการตามระเบียบและกฎหมาย นายประนมชี้แจงต่อที่ประชุมว่า การย้ายที่อยู่เข้ามาในทะเบียนบ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง ตั้งแต่วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๔๘ ตามที่นายวิโรจน์ร้องเรียน ถ้าเป็นการย้ายที่อยู่ผิด ข้อเท็จจริง คือ ย้ายแต่ชื่อเข้าทะเบียนบ้าน แต่ตัวบุคคลไม่ได้อยู่อาศัยจริง ให้เจ้าบ้าน ดำเนินการกับรายการบุคคลที่ถูกร้องเรียนให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ต่อมา เมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๔๙ นายวิโรจน์และนายทวี คล้ายถม นำนับบัญชี รายชื่อผู้ย้ายทะเบียนบ้านเข้ามาอยู่ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง เพื่อหวังผลในการเลือก ผู้ใหญ่บ้านมาให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงให้นายประนมไปตรวจสอบข้อเท็จจริง พบว่า ทะเบียนบ้านที่ถูกร้องเรียนมีทั้งหมด ๒๕ ราย จำนวน ๗๐ คน โดยมีรายชื่อผู้ฟ้องคดี อยู่บ้านเลขที่ ๘๘ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้างย้ายเข้ามาวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ ด้วย สำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้างจึงแจ้งให้นายบุญส่ง โกเทียร เจ้าบ้านหลังดังกล่าวมาพบ ต่อมา นายบุญส่งมาพบผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และให้ถ้อยคำว่า ผู้ฟ้องคดีอาศัยอยู่บ้านหลังนี้จริง หลังจากนั้น เมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๔๙ นายทวีร้องเรียนต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ขอให้รับ การเพิ่มรายชื่อบุคคลในบัญชีผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านและดำเนินคดีกับผู้แจ้งความเท็จต่อ พนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งผู้ฟ้องคดีมีชื่อเป็นผู้ถูกร้องเรียนด้วย ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงสั่งให้ สำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้างตรวจสอบข้อเท็จจริงและดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ นายประนมได้สอบปากคำพยานบุคคลได้แก่ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โพธิ์ประทับช้าง อดีตผู้ใหญ่บ้าน และอดีตผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านแล้ว ปรากฏว่า พยานให้ถ้อยคำว่า ผู้ฟ้องคดีมีบ้านพักอยู่ที่บ้านท่าข่อย อำเภอเมืองพิจิตร นายประนมในฐานะผู้ช่วยนายทะเบียน อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จึงเสนอให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำสั่งแจ้งย้ายผู้ฟ้องคดีออกจากบ้าน เลขที่ ๘๘ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง เข้าทะเบียนบ้านกลาง เนื่องจากแจ้งย้ายที่อยู่ผิด ข้อเท็จจริง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เห็นชอบ โดยนายประนมมีคำสั่งแจ้งย้ายที่อยู่ผู้ฟ้องคดี

/เข้าทะเบียนบ้าน...

เข้าทะเบียนบ้านกลางตามคำร้อง ท.ร.๓๑ ที่ ๑๐๙๑/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๙ และได้มีหนังสือ ที่ พจ ๐๖๑๗/๑๒๕๙ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๔๙ แจ้งนายบุญส่ง มาดำเนินการแก้ไขรายการทะเบียนบ้านให้ถูกต้อง ต่อมา สำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง ได้รับหนังสือจังหวัดพิจิตร ด่วนที่สุด ที่ พจ ๐๐๑๗/๖๖๖๗ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๔๙ เรื่อง ร้องเรียนการเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง ผู้ฟ้องคดีถูกร้องเรียนด้วย ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงให้สำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้างตรวจสอบข้อเท็จจริงและรายงานผลให้ทราบ วันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นคำร้อง ท.ร.๓๑ ที่ ๑๑๖๓/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ขอเพิ่มชื่อและแจ้งย้ายออกจากทะเบียนบ้านกลาง สำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้างได้ตรวจสอบและสอบปากคำผู้ฟ้องคดี พบว่า ผู้ฟ้องคดีได้ย้ายทะเบียนบ้านมาอยู่กับบิดาที่บ้านเลขที่ ๘๘ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง ขณะนี้ทำงานอยู่ที่กรุงเทพฯ และจากการสอบสวนพยานบุคคล ทราบว่าผู้ฟ้องคดีพักอยู่ที่บ้านท่าข่อย อำเภอเมืองพิจิตร ไม่ได้พักอยู่บ้านเลขที่ ๘๘ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงมีคำสั่งไม่อนุญาต เพราะเป็นการย้ายผิดข้อเท็จจริงตามพระราชบัญญัติ การทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียน ราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ และหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๑.๒/๒๗๓๖๒ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๑ และแจ้งผลการพิจารณาไม่อนุญาตเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านของผู้ฟ้องคดี ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ทราบ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงไม่เพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในบัญชีผู้มีสิทธิเลือก ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้ดำเนินการถูกต้องตามกฎหมาย และ หากเพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในทะเบียนบ้านเลขที่ ๘๘ หมู่ที่ ๑ จะมีผลกระทบการเลือกผู้ใหญ่บ้าน

ผู้ฟ้องคดีคัดค้านคำให้การว่า การที่นายวิโรจน์ หงส์สัมฤทธิ์ และนายทวี คล้ายถมนำรายชื่อผู้ย้ายทะเบียนบ้านมาอยู่หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง มายื่นต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เป็นการทำผิดกฎหมาย เพราะรายชื่อของบุคคลอื่นตามทะเบียนราษฎรเป็นเอกสารราชการ และเป็นความลับของทางราชการ ห้ามเปิดเผย บุคคลทั้งสองเป็นบุคคลภายนอก มิได้มีนิติสัมพันธ์ และความสัมพันธ์กับบุคคลตามรายชื่อดังกล่าว กลับมีข้อมูลดังกล่าวอยู่ในครอบครอง อันเป็นการกระทำผิดตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ไม่สอบสวนหาข้อเท็จจริงจากบุคคลทั้งสอง แต่กลับมาสอบสวนผู้ฟ้องคดี นายทวี และนายวิโรจน์ กระทำโดยไม่สุจริต กลั่นแกล้งผู้อื่นไม่ให้ใช้สิทธิในการเลือกผู้ใหญ่บ้าน

/การที่...

การที่เจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ สอบสวนข้อเท็จจริงโดยสอบปากคำบุคคลที่อ้างว่า
 นำเชือถือ อันประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ประทับช้าง
 อดีตผู้ใหญ่บ้านและอดีตผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน บุคคลดังกล่าวมีส่วนได้เสียในการเลือกผู้ใหญ่บ้าน
 หมู่ที่ ๑ ทั้งสิ้น ข้อเท็จจริงที่ได้จึงไม่อาจเชื่อถือได้ และในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน
 ราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งหมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง ที่ผ่านมา ผู้ฟ้องคดี
 ก็มีสิทธิเลือกตั้งดังกล่าว

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ให้การเพิ่มเติมว่า เอกสารบัญชีรายชื่อ
 ผู้ย้ายทะเบียนบ้านเข้ามาอยู่ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง ที่นายวิโรจน์ หงส์สัมฤทธิ์ และนายทวี
 คล้ายถม มอบให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ไม่ใช่เอกสารราชการ แต่เป็นเอกสารที่บุคคลทั้งสองทำขึ้น
 เพื่อร้องเรียนต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และการที่เจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ สอบสวนบุคคล
 ที่นำเชือถือ คือ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ประทับช้าง อดีตผู้ใหญ่บ้าน
 และอดีตผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และบุคคลอื่นที่อยู่ในหมู่บ้าน เป็นการปฏิบัติตามข้อ ๑๑๐
 ของระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ กรณีที่
 ผู้ฟ้องคดีอ้างว่า ก่อนที่ผู้ฟ้องคดีจะถูกย้ายชื่อเข้าในทะเบียนบ้านกลาง ผู้ฟ้องคดีสามารถ
 ใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาได้ นั้น เห็นว่า การเลือกตั้ง
 สมาชิกวุฒิสภาใช้เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง และการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
 แบ่งพื้นที่ตามจำนวนประชากรในแต่ละจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้ง ส่วนการเลือก
 ผู้ใหญ่บ้านใช้เขตหมู่บ้านเป็นเขตเลือก นอกจากนี้ คุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิก
 วุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กำหนดว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องมีชื่อในทะเบียนบ้าน
 ในเขตเลือกตั้งมาแล้วไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง ส่วนคุณสมบัติผู้มีสิทธิเลือก
 ผู้ใหญ่บ้าน กำหนดว่าผู้มีสิทธิเลือกต้องมีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำและมีชื่อ
 ในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรในหมู่บ้านนั้นติดต่อกันมาแล้ว
 ไม่น้อยกว่าสามเดือนจนถึงวันเลือก ดังนั้น การที่ผู้ฟ้องคดีอ้างว่าตนสามารถเลือกตั้ง
 ระดับชาติได้ จึงไม่อาจนำมาเทียบเคียงกับการเลือกผู้ใหญ่บ้านได้

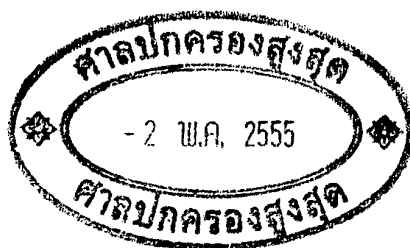
ศาลปกครองชั้นต้นพิจารณาแล้วเห็นว่า คดีมีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัย
 ๒ ประเด็น ดังนี้

/ประเด็นที่หนึ่ง...

ประเด็นที่หนึ่ง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำสั่งย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๘๘ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร เข้าทะเบียนบ้านกลางสำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง ตามคำร้อง ท.ร.๓๑ ที่ ๑๐๙๑/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ในประเด็นนี้มีประเด็นย่อยที่จะต้องวินิจฉัยด้วยกันสองประเด็น คือ

ประเด็นย่อยที่หนึ่ง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ก่อนออกคำสั่งได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามรูปแบบ ขั้นตอน และวิธีการอันเป็นสาระสำคัญตามที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ เห็นว่า คำสั่งของนายทะเบียนอำเภอที่ให้แจ้งการย้ายที่อยู่ของผู้ที่อยู่ในบ้านออกจากทะเบียนบ้านเดิมและให้เพิ่มชื่อและรายการของผู้ที่อยู่ในบ้านนั้น เข้าในทะเบียนบ้านกลาง นอกจากจะมีผลทำให้เจ้าบ้านมีหน้าที่ต้องไปดำเนินการขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงชื่อและรายการของผู้ที่อยู่ในทะเบียนบ้านเดิมแล้ว ยังมีผลกระทบต่อสถานภาพแห่งสิทธิของผู้ที่อยู่ในบ้านคนนั้นโดยตรง ทำให้ผู้ที่อยู่ในบ้านคนนั้นเป็นผู้อยู่ในบังคับหรือผู้ที่อยู่ในบังคับของคำสั่งดังกล่าว อันเข้าลักษณะเป็นคู่กรณีด้วย และการที่บุคคลใดเป็นผู้ซึ่งมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านย่อมจะเป็นผู้มีคุณสมบัติในการเลือกผู้ใหญ่บ้านตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งในกรณีที่มีการเพิ่มชื่อของบุคคลนั้นเข้าในทะเบียนบ้านกลางแล้ว ย่อมจะมีผลทำให้บุคคลนั้นขาดคุณสมบัติในการใช้สิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน นอกจากนี้ ยังมีผลเป็นการตัดสิทธิของบุคคลนั้นในการยื่นคำร้องขอคัดสำเนาและรับรองรายการของบุคคลเพื่อนำไปใช้อ้างอิงหรือใช้สิทธิต่างๆ ได้เหมือนอย่างทะเบียนบ้านเดิมตามนัยข้อ ๔๘ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ และมีผลเป็นการตัดสิทธิของบุคคลนั้นในการแจ้งย้ายที่อยู่ต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่บุคคลนั้นไปอยู่ใหม่ตามนัยข้อ ๗๔ แห่งระเบียบฉบับเดียวกัน เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ภายหลังจากที่ได้รับทราบการร้องเรียนกรณีการแจ้งย้ายที่อยู่ของผู้ฟ้องคดีเพื่อหวังผลในการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จัดประชุมประชาคมเพื่อชี้แจงเจ้าบ้านให้มาดำเนินการขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในทะเบียนบ้าน และได้มีหนังสือแจ้งเจ้าบ้านให้มาชี้แจงข้อเท็จจริง รวมทั้งได้ทำการสอบปากคำพยานบุคคลบางคน อันได้แก่ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ประทับช้าง อดีตผู้ใหญ่บ้าน และอดีตผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเท่านั้น โดยไม่เปิดโอกาสให้ผู้ฟ้องคดีได้ชี้แจง

/โต้แย้ง...

โต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตนเสียก่อน ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ฟ้องคดีในฐานะที่เป็นผู้อยู่ในบ้านไม่อาจมีชื่ออยู่ในทะเบียนดังกล่าวได้ จึงมีคำสั่งให้เพิ่มชื่อ และรายการของผู้ฟ้องคดีจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๘๘ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร เข้าในทะเบียนบ้านกลางสำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง ตามคำร้อง ท.ร.๓๑ ที่ ๑๐๘๑/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๙ ของนายประนม บุญผ่อง และออกคำสั่งอนุญาตตามคำร้องขอของตนเองภายในวันเดียวกัน โดยไม่มีการเปิดโอกาสแก่ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นคู่กรณีในการได้รับทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอ รวมทั้งชี้แจงโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตน เป็นการไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องตามรูปแบบ ขั้นตอนและวิธีการอันเป็นสาระสำคัญตามที่กฎหมายกำหนดไว้ จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตามนัยมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และตามนัยมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒

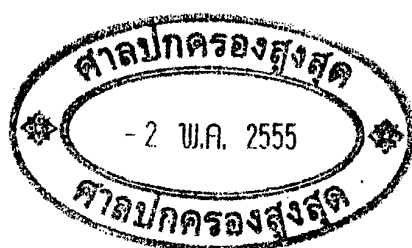
ประเด็นย่อยที่สอง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ วินิจฉัยว่า ผู้ฟ้องคดีแจ้งย้ายชื่อเข้าทะเบียนบ้านเลขที่ ๘๘ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร แต่ผู้ฟ้องคดีไม่ได้เข้าอยู่จริง เป็นการแจ้งย้ายชื่อเข้าทะเบียนบ้านผิดข้อเท็จจริง ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ เห็นว่า มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ให้เจ้าบ้านแจ้งการย้ายที่อยู่ต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้ง เมื่อผู้อยู่ในบ้านย้ายที่อยู่ ออกจากบ้าน เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ฟ้องคดีมิได้ประสงค์ที่จะย้ายที่อยู่ไปจากบ้านเลขที่ ๘๘ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง แต่ต้องไปทำงานในท้องที่อื่นเท่านั้น ผู้ฟ้องคดีหรือเจ้าบ้านจึงไม่จำเป็นต้องแจ้งย้ายผู้ฟ้องคดีออกจากบ้านเลขที่ ๘๘ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง ส่วนหนังสือเวียนของกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๑.๒/๒๗๓๖๒ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ เป็นเพียงการกำหนดแนวทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ มิได้มีสภาพเป็นกฎหรือกฎหมายที่กำหนดให้ประชาชนต้องถือปฏิบัติ และเจตนาของหนังสือกรมการปกครองฉบับนี้ เพื่อป้องกันมิให้มีการแจ้งย้ายที่อยู่เพื่อหวังผลในการเลือกผู้ใหญ่บ้าน โดยการย้ายบุคคลอื่นให้มีชื่อในทะเบียนบ้านเพื่อจะได้ใช้สิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน ส่วนผู้ฟ้องคดีมิใช่เป็นบุคคลอื่น แต่เป็นบุตรของนายบุญส่ง โกเทียร เจ้าบ้าน เมื่อพิจารณาตามพฤติการณ์แล้ว ยังไม่พอพียงว่า ผู้ฟ้องคดีย้ายชื่อเข้าทะเบียนบ้านดังกล่าวผิดข้อเท็จจริงเพื่อหวังผล

/ในการ...

ในการเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ ยังคงให้ความคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคบรรดาที่ชนชาวไทยเคยได้รับความคุ้มครองตามประเพณีการปกครอง ประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เท่ากับว่า สิทธิ เสรีภาพของชนชาวไทยในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่ภายในราชอาณาจักร ยังคงได้รับความคุ้มครองอยู่ตามเดิม ประกอบกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ก็ได้กำหนดให้บุคคลที่มีถิ่นที่อยู่หลายแห่ง หรือมีหลักแหล่งที่ทำการงานเป็นปกติหลายแห่ง ให้ถือเอาแห่งใดแห่งหนึ่งเป็นภูมิลำเนาของบุคคลนั้น และภูมิลำเนาย่อมเปลี่ยนไปด้วยการย้ายถิ่นที่อยู่ และมีการแสดงเจตนาชัดแจ้งว่า จะเปลี่ยนภูมิลำเนา การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำสั่งย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๘๘ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร เข้าทะเบียนบ้านกลาง เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของผู้ฟ้องคดี ฝ่ายปกครองจะกระทำการดังกล่าวได้ จำเป็นต้องมีกฎหมายให้อำนาจและกระทำได้เท่าที่จำเป็นตามที่กฎหมายให้อำนาจเท่านั้น เมื่อมิได้มีกฎหมายฉบับใดให้อำนาจฝ่ายปกครองย้ายที่อยู่ผู้ฟ้องคดีเข้าทะเบียนบ้านกลาง แต่รัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้บัญญัติรับรองสิทธิเสรีภาพแก่ผู้ฟ้องคดีที่จะเลือกเดินทางและเลือกถิ่นที่อยู่ได้ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ วินิจฉัยว่า ผู้ฟ้องคดีแจ้งย้ายชื่อเข้าทะเบียนบ้านเลขที่ ๘๘ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร แต่ผู้ฟ้องคดีไม่ได้เข้าอยู่จริง เป็นการแจ้งย้ายชื่อเข้าทะเบียนบ้านผิดข้อเท็จจริง จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำสั่งย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๘๘ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร เข้าทะเบียนบ้านกลางสำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง ตามคำร้อง ท.ร.๓๑ ที่ ๑๐๙๑/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๙ จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ประเด็นที่สอง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ไม่เพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในบัญชีผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ เห็นว่า ผู้ฟ้องคดีย้ายชื่อเข้ามาอยู่ในทะเบียนบ้านเลขที่ ๘๘ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ตั้งแต่วันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ จนถึง

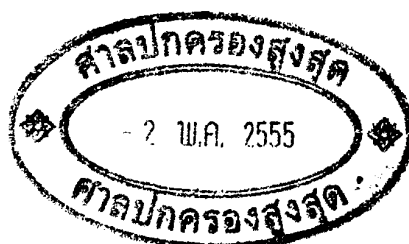

/วันเลือก...

วันเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่าสามเดือนตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ และผู้ฟ้องคดีได้ดำเนินการขอเพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีก่อนวันเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ไม่น้อยกว่าสามวันตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงถือได้ว่าผู้ฟ้องคดีได้ดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนดไว้แล้ว และหากผู้ฟ้องคดีไม่ไปใช้สิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ อาจจะเสียสิทธิตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ และสิทธิเลือกตั้งเป็นสิทธิที่ชนชาวไทยเคยได้รับความคุ้มครองตามประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ ยังคงให้ความคุ้มครองและรับรองสิทธิดังกล่าวไว้ และเมื่อได้วินิจฉัยแล้วว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำสั่งย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีจากทะเบียนบ้าน เลขที่ ๘๘ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร เข้าทะเบียนบ้านกลางสำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ไม่เพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในบัญชีผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๙ จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย

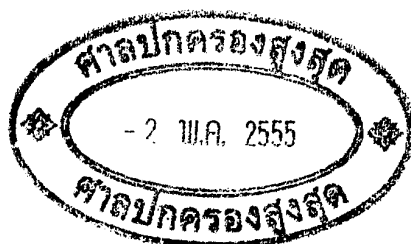
ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาให้เพิกถอนคำสั่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่ย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๘๘ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร เข้าทะเบียนบ้านกลาง สำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ตามคำร้อง ท.ร.๓๑ ที่ ๑๐๙๑/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ทั้งนี้ ให้มีผลย้อนหลังนับตั้งแต่วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ซึ่งเป็นวันที่ออกคำสั่งเป็นต้นไปและให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในบัญชีผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๙ และให้คำสั่งของศาลฉบับลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ที่ให้ทุเลาการบังคับตามคำสั่งทางปกครองจะมีผลใช้บังคับอยู่ต่อไป ตามนัยข้อ ๙๑ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ อุทธรณ์ว่า หลังจากที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ทราบการร้องเรียนกรณีมีการแจ้งย้ายที่อยู่ของผู้ฟ้องคดีเพื่อหวังผลในการเลือกผู้ใหญ่บ้าน ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้จัดประชุมประชาคมเพื่อชี้แจงเจ้าบ้านให้มาดำเนินการขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในทะเบียนราษฎร (ทร. ๑๔) และมีหนังสือแจ้งเจ้าบ้านให้มาชี้แจง

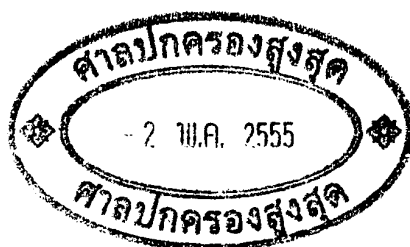
/ข้อเท็จจริง...

ข้อเท็จจริงรวมทั้งสอบปากคำพยานบุคคลที่น่าเชื่อถือ ได้แก่ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ประทับช้าง อดีตผู้ใหญ่บ้าน และอดีตผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านแล้ว ถือว่าได้ปฏิบัติตามขั้นตอนตามมาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ และเมื่อสอบปากคำพยานบุคคลที่น่าเชื่อถือ มีหลักฐานพอเชื่อได้ว่าการแจ้งย้ายที่อยู่นั้นกระทำโดยอำนาจที่ย้ายที่อยู่ผิดข้อเท็จจริงโดยมุ่งหวังผลในการเลือกผู้ใหญ่บ้านอันเป็นกรณีบุคคลมีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านโดยมิชอบ จึงอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๐ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ออกคำสั่งจำหน่ายรายการทะเบียนนั้นเสีย มิใช่เป็นการไม่เปิดโอกาสให้ผู้ฟ้องคดีได้ชี้แจงโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตน แต่เนื่องจากคำสั่งทางปกครองตามคำสั่งคำร้องเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎร (ท.ร.๓๑) ที่ ๑๐๙๑/๒๕๕๐ (ที่ถูกคือ ที่ ๑๐๙๑/๒๕๔๙) ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๙ มีความจำเป็นรีบด่วน หากปล่อยให้เนิ่นช้าไป อาจก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เนื่องจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ต้องจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านให้แล้วเสร็จ และปิดประกาศในวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ซึ่งเป็นวันที่ต้องจัดประชุมชี้แจงราษฎรเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ (โดยปกติจะปิดประกาศบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านชุดที่ ๑ และชุดที่ ๒ ในวันดังกล่าว) และได้ปิดประกาศบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านก่อนวันเลือกไม่น้อยกว่า ๗ วัน ตามข้อ ๕ วรรคสอง ของข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๓๕ มิได้มีเจตนาที่จะกลั่นแกล้งหรือไม่ให้โอกาสแก่ผู้ฟ้องคดีในฐานะคู่กรณีแต่อย่างใด ถือว่าได้ปฏิบัติตามรูปแบบ ขั้นตอนหรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญตามที่กฎหมายกำหนดไว้แล้ว ส่วนภูมิสำเนาของผู้ฟ้องคดีนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้สอบปากคำบุคคลที่น่าเชื่อถือแล้ว ได้ความว่า ผู้ฟ้องคดีมิได้อาศัยอยู่บ้านเลขที่ ๔๘ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร แต่มีแหล่งที่ทำการงานอยู่กรุงเทพมหานคร และมีบ้านพักอาศัยอยู่ที่บ้านท่าซ้อย อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร จึงเป็นการพิสูจน์ถึงภูมิสำเนาที่แท้จริงของผู้ฟ้องคดีว่ามีภูมิสำเนาอยู่ที่อื่น มิได้มีภูมิสำเนาอยู่ในหมู่บ้านที่เป็นหน่วยเลือกผู้ใหญ่บ้านตามมาตรา ๓๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ อีกทั้งมิใช่กรณีมีถิ่นที่อยู่หลายแห่งสลับเปลี่ยนกันหรือมีหลักแหล่งที่ทำการงานเป็นปกติหลายแห่งที่จะสามารถถือเอาแห่งใดแห่งหนึ่งเป็นภูมิสำเนาได้ตาม

/มาตรา ๓๘...

มาตรา ๓๘ แห่งประมวลกฎหมายดังกล่าว แต่อย่างไร เมื่อผู้ฟ้องคดีมิได้มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำในหมู่บ้านที่เป็นหน่วยเลือกผู้ใหญ่บ้าน จึงไม่มีคุณสมบัติที่จะมีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านได้ตามมาตรา ๑๑ (๔) แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ และกรณีนี้ปรากฏหลักฐานเชื่อได้ว่าการดำเนินการแจ้ง การรับแจ้ง ได้กระทำโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ระเบียบหรือโดยอำนาจ นายทะเบียนมีอำนาจจำหน่ายรายการทางทะเบียนได้ตามมาตรา ๑๐ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ถึงแม้จะเป็นการกระทำละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพของผู้ฟ้องคดีก็ตาม ประกอบกับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ปฏิบัติตามขั้นตอนและวิธีการอันเป็นสาระสำคัญตามข้อ ๑๑๐ ของระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ แล้ว ถือว่ามีกฎหมายที่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญให้อำนาจแล้ว นายทะเบียนจึงสามารถดำเนินการได้ ส่วนกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ไม่สามารถดำเนินการเพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ได้ นั้น แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๔ จะยังคงให้ความคุ้มครองและรับรองสิทธิในการเลือกตั้งก็ตาม แต่พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ก็ยังคงมีผลใช้บังคับเช่นกัน ซึ่งมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว กำหนดว่า บุคคลซึ่งทำ ใช้ หรือแสดงหลักฐานอันเป็นเท็จ หรือกระทำการเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นมีชื่อหรือรายการอย่างหนึ่งอย่างใดในทะเบียนบ้าน หรือเอกสารทะเบียนราษฎรอื่นโดยมิชอบ เป็นความผิดและมีบทกำหนดโทษไว้ และโดยนัยหนังสือกรมการปกครองที่ มท ๐๓๑๑.๒/๒๗๓๖๒ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๑ กำหนดว่า การแจ้งการย้ายที่อยู่โดยผิดข้อเท็จจริงหรือหวังผลในการเลือกตั้งโดยมิชอบ นายทะเบียนสามารถดำเนินการตามกฎหมายได้ ซึ่งในคดีนี้ เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ สอบสวนข้อเท็จจริงแล้ว ปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีได้กระทำการย้ายที่อยู่ผิดข้อเท็จจริง และหวังผลในการเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง ผู้ฟ้องคดีจึงอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๐ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ และได้ปฏิบัติตามขั้นตอนและวิธีการอันเป็นสาระสำคัญตามมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว และระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ แล้ว ดังนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงไม่สามารถดำเนินการเพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในบัญชีผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง ได้ เนื่องจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านจัดทำจากฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรและ

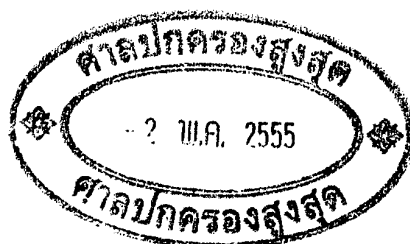

/ผู้ฟ้องคดี...

ผู้ฟ้องคดีมิได้มีชื่ออยู่ในฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรภายในเขตเลือกผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งตามนัย มาตรา ๑๑ (๔) แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ กำหนด คุณสมบัติของผู้ที่มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านว่าจะต้องมีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำ และมี ชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรในหมู่บ้านนั้นติดต่อกันมาแล้ว ไม่น้อยกว่าสามเดือนจนถึงวันเลือก จากหลักกฎหมายและเหตุผลดังกล่าว ขอให้ศาลปกครองสูงสุด พิจารณาถึงเจตนาอันแท้จริงของผู้ฟ้องคดีที่แจ้งย้ายที่อยู่ผิดข้อเท็จจริงและหวังผลในการ เลือกผู้ใหญ่บ้าน และพิพากษาให้คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่ย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีจากทะเบียน บ้านเลขที่ ๘๘ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ตามคำร้องเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎร (ท.ร.๓๑) ที่ ๑๐๙๑/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๙ เป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายและมีผลสมบูรณ์ตั้งแต่วันที่ออกคำสั่ง และให้ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ไม่ต้องเพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในบัญชีผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๙ กับให้ยกเลิกคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นที่ให้ทุเลาการบังคับตามคำสั่งทางปกครองของ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒

ผู้ฟ้องคดีแก้อุทธรณ์ว่า ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ กล่าวอ้างว่า การออกคำสั่งทางปกครองตามคำสั่งคำร้องเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎร (ท.ร.๓๑) ที่ ๑๐๙๑/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๙ เป็นกรณีที่มีความจำเป็นรีบด่วน หากปล่อยให้นิ่งช้าไป อาจก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ นั้น ฟังไม่ขึ้น กล่าวคือ ตามคำให้การของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ถือได้ว่าทราบ ว่ามีการแจ้งย้ายที่อยู่โดยอำพราง ย้ายที่อยู่ผิดข้อเท็จจริง โดยมุ่งหวังผลในการเลือกผู้ใหญ่บ้าน ตั้งแต่เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙ แล้วนั้น แสดงให้เห็นว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ละเลยเพิกเฉยไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งเป็นการไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องตามรูปแบบ ขั้นตอน และวิธีการอันเป็นสาระสำคัญ ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย ส่วนหนังสือกระทรวงมหาดไทย (ที่ถูกคือ หนังสือกรมการปกครอง) ที่ มท ๐๓๑๑.๒/๒๗๓๖๒ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๑ ที่ให้ฝ่ายปกครอง มีอำนาจในการสอบสวนข้อเท็จจริงว่า บุคคลได้พักอาศัยอยู่ในบ้านที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หลังดังกล่าวจริงหรือไม่ หากมิได้พักอาศัยอยู่จริง ก็ให้เจ้าบ้านดำเนินการแจ้งย้ายที่อยู่ บุคคลนั้นเป็นเพียงการกำหนดแนวทางการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ มิได้มีสภาพเป็นกฎหมายหรือ

/กฎหมาย...

กฎหมายที่กำหนดให้ประชาชนต้องถือปฏิบัติ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำสั่งย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีเข้าทะเบียนบ้านกลางเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของผู้ฟ้องคดี และมีได้มีกฎหมายฉบับใดให้อำนาจฝ่ายปกครองย้ายที่อยู่ผู้ฟ้องคดีเข้าทะเบียนบ้านกลางได้ ดังนั้น คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีเข้าทะเบียนบ้านกลางสำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง ตามคำร้องเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎร (ท.ร.๓๑) ที่ ๑๐๙๑/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๙ จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย ส่วนกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ไม่เพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในบัญชีผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร นั้น ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ฟ้องคดีได้ตรวจสอบบัญชีผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ที่จะทำการเลือกในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๙ แต่ไม่มีชื่อผู้ฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีได้ไปติดต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านเลขที่ ๘๘ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร และขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เพิ่มชื่อในบัญชีผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง ตามคำร้อง ท.ร.๓๑ ที่ ๑๑๗๑/๒๕๔๖ (ที่ถูกคือ ๑๑๖๓/๒๕๔๙) ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๙ แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำสั่งไม่อนุญาต ทำให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ไม่เพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในบัญชีผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า ผู้ฟ้องคดีย้ายชื่อเข้ามาอยู่ในทะเบียนบ้านเลขที่ ๘๘ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ตั้งแต่วันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ จนถึงวันเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง ถือว่าติดต่อมาแล้วไม่น้อยกว่าสามเดือนตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ และผู้ฟ้องคดีได้ดำเนินการขอเพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีก่อนวันเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ไม่น้อยกว่าสามวันตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๓๕ ผู้ฟ้องคดีได้ดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนดไว้แล้ว ดังนั้น เมื่อคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ที่ไม่เพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๙ ย่อมไม่ชอบด้วยกฎหมายด้วยเช่นเดียวกัน ขอให้ศาลปกครองสูงสุดพิพากษายกอุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และพิพากษายืนตามคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น

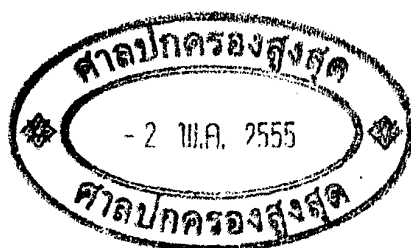

/ศาลปกครองสูงสุด...

ศาลปกครองสูงสุดออกนั่งพิจารณาคดี โดยได้รับฟังสรุปข้อเท็จจริงของ
ตุลาการเจ้าของสำนวน และคำชี้แจงด้วยวาจาประกอบคำแถลงการณ์ของตุลาการผู้แถลงคดี

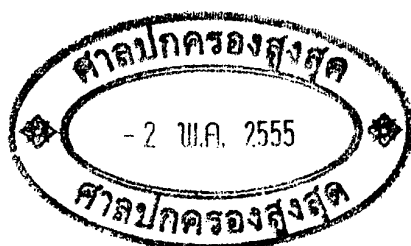
ศาลปกครองสูงสุดได้ตรวจพิจารณาเอกสารทั้งหมดในสำนวนคดี กฎหมาย
ระเบียบ ข้อบังคับ ฯลฯ ที่เกี่ยวข้องประกอบแล้ว

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ฟ้องคดีมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเลขที่ ๘๘ หมู่ที่ ๑
ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ซึ่งมีนายบุญส่ง โกเทียร
บิดาของผู้ฟ้องคดีเป็นเจ้าของบ้าน โดยผู้ฟ้องคดีย้ายมาจากบ้านเลขที่ ๒๕๗/๑ หมู่ที่ ๖
ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร เมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ ต่อมา
เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙ นายวิโรจน์ หงส์สัมฤทธิ์ ร้องเรียนต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒
ว่ามีการย้ายคนจากนอกหมู่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง จำนวนเกือบ ๑๐๐ คน
เพื่อมาใช้สิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง
จังหวัดพิจิตร ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงให้นายประนม บุญผ่อง ปลัดอำเภอ หัวหน้าฝ่ายทะเบียน
และบัตรไปประชุมประชาคมหมู่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง เพื่อชี้แจงข้อเท็จจริง
และดำเนินการตามระเบียบกฎหมาย นายประนมชี้แจงที่ประชุมว่า การย้ายที่อยู่เข้ามา
ในทะเบียนบ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง ตั้งแต่วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๔๘
ตามที่นายวิโรจน์ร้องเรียน ถ้าเป็นการย้ายที่อยู่ผิดข้อเท็จจริง คือ ย้ายแต่ชื่อเข้าทะเบียนบ้าน
แต่ตัวบุคคลไม่ได้อยู่อาศัยจริง ให้เจ้าบ้านดำเนินการกับรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน
ผู้ถูกร้องเรียนให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ต่อมา
เมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๔๙ นายวิโรจน์และนายทวี คล้ายถม นำบัญชีรายชื่อผู้ย้ายทะเบียนบ้าน
เข้ามาอยู่ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง เพื่อหวังผลในการเลือกผู้ใหญ่บ้านมาให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒
ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ให้นายประนมไปตรวจสอบข้อเท็จจริง พบว่า ทะเบียนบ้านที่ถูก
ร้องเรียนมีทั้งหมด ๒๕ ราย จำนวน ๗๐ คน โดยมีรายชื่อผู้ฟ้องคดีอยู่บ้านเลขที่ ๘๘
หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง ย้ายเข้ามาวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ ด้วย สำนักทะเบียน
อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จึงแจ้งให้นายบุญส่งเจ้าบ้านหลังดังกล่าวมาพบ ต่อมานายบุญส่ง
มาพบผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และให้ถ้อยคำว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้อาศัยอยู่บ้านหลังนี้จริง
ครั้งเมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๔๙ นายทวี ร้องเรียนต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ขอให้ระงับ
การเพิ่มรายชื่อบุคคลในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านและดำเนินคดีกับผู้แจ้งความเท็จ
ต่อเจ้าพนักงาน ซึ่งผู้ฟ้องคดีมีชื่อเป็นผู้ถูกร้องเรียนด้วย ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงสั่งให้

/สำนักทะเบียน...

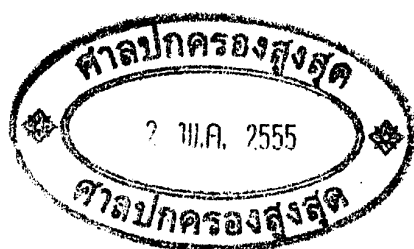
สำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง ตรวจสอบข้อเท็จจริงและดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ นายประนม ได้สอบปากคำพยานที่น่าเชื่อถือเมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ประกอบด้วย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ประทับช้าง อดีตผู้ใหญ่บ้าน และอดีตผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านแล้ว พยานให้ถ้อยคำว่า ผู้ฟ้องคดีมีบ้านพักอาศัยอยู่ที่บ้านท่าข่อย อำเภอเมือง พิจิตร นายประนมเห็นว่า จากพยานบุคคลน่าเชื่อว่าการแจ้งย้ายที่อยู่ของผู้ฟ้องคดีเป็นการแจ้งย้ายที่อยู่ผิดข้อเท็จจริง กล่าวคือ เป็นการแจ้งย้ายแต่ชื่อเข้าทะเบียนบ้านแต่ตัวบุคคลไม่ได้เข้าอาศัยอยู่จริง นายประนม ในฐานะเจ้าพนักงาน จึงยื่นคำร้องเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎร (ท.ร.๓๑) เลขที่ ๑๐๙๑/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ขอให้ดำเนินการแจ้งการย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีออกจากบ้านเลขที่ ๘๘ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง และเพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในทะเบียนบ้านกลางสำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยนายประนม ในฐานะผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง มีคำสั่งอนุญาตตามคำร้องดังกล่าว และดำเนินการย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีออกจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๘๘ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง และเพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในทะเบียนบ้านกลางสำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้างในวันเดียวกัน โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ หลังจากนั้นได้มีหนังสือ ที่ พจ ๐๖๑๗/๑๒๕๙ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๔๙ แจ้งนายบุญส่ง เจ้าบ้านเลขที่ ๘๘ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง ทราบการดำเนินการดังกล่าวและให้นำทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านมาดำเนินการแก้ไขรายการในทะเบียนบ้านให้ถูกต้องต่อไป ส่วนการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้มีประกาศบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านดังกล่าวเมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ต่อมา เมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ผู้ฟ้องคดียื่นคำร้องเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎร (ท.ร.๓๑) ที่ ๑๑๖๓/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ขอเพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในทะเบียนบ้านเลขที่ ๘๘ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ตามเดิม และแจ้งย้ายออกจากทะเบียนบ้านกลางสำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง และว่าที่ร้อยตรี สมโภชน์ อยู่สินไชย ได้ยื่นคำร้องทั่วไป ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ขอเพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีและบุคคลอื่นอีก ๑๕ คน ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เห็นว่า เนื่องจากมีพยาน

/ที่น่าเชื่อถือ...

ที่น่าเชื่อถือให้ถ้อยคำว่าผู้ฟ้องคดีพักอาศัยอยู่บ้านท่าซอย ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร การที่ผู้ฟ้องคดีแจ้งย้ายมาอยู่บ้านเลขที่ ๘๘ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง เป็นการย้ายผิดข้อเท็จจริงตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ และหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๑.๒/๒๗๓๖๒ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๑ จึงมีคำสั่งไม่อนุญาตตามคำร้องเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎร (ท.ร.๓๑) ที่ ๑๑๖๓/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ของผู้ฟ้องคดี และแจ้งผลการพิจารณาไม่อนุญาตเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านของผู้ฟ้องคดีให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ทราบ เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่เพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในทะเบียนบ้าน ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงไม่อนุญาตให้เพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านตามคำร้องทั่วไป ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๙

ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาคำฟ้องและคำขอของผู้ฟ้องคดีแล้วเห็นว่า เหตุแห่งความเดือดร้อนเสียหายของผู้ฟ้องคดีเกิดจากการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำสั่งย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีออกจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๘๘ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ตามคำร้องเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎร (ท.ร.๓๑) ที่ ๑๐๙๑/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๙ เข้าทะเบียนบ้านกลางสำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง ส่งผลให้ผู้ฟ้องคดีไม่มีชื่อในบัญชีผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง ในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๙ ซึ่งคำสั่งดังกล่าวข้างต้นเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่ส่งผลกระทบต่อสถานภาพแห่งสิทธิของผู้ฟ้องคดี กล่าวคือ การที่ผู้ฟ้องคดีมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเลขที่ ๘๘ หมู่ที่ ๑ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง ติดต่อกันไม่น้อยกว่าสามเดือน ผู้ฟ้องคดีจะเป็นผู้มีคุณสมบัติในการใช้สิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๓๕ นอกจากนี้ การที่ผู้ฟ้องคดีมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านดังกล่าว ผู้ฟ้องคดีสามารถนำไปใช้อ้างอิงหรือใช้สิทธิต่างๆ ได้ เช่น ใช้ในการสมัครงาน สมัครเข้าศึกษา เป็นต้น แต่เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำสั่งย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๘๘ ไปยังทะเบียนบ้านกลางสำนักงานทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง ทำให้ผู้ฟ้องคดีขาดคุณสมบัติในการใช้สิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยข้างต้น และยังมีผลเป็นการตัดสิทธิของผู้ฟ้องคดีในการยื่นคำร้องขอคัดสำเนาและรับรองรายการของบุคคลเพื่อนำไปใช้อ้างอิงหรือใช้สิทธิต่างๆ ได้

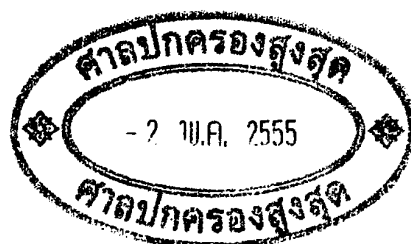
/เหมือนมีชื่อ...

เหมือนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเดิม ทั้งนี้ ตามข้อ ๔๘ ของระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ดังนั้น คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่ย้ายชื่อ ผู้ฟ้องคดีจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๘๘ ไปยังทะเบียนบ้านกลาง สำนักทะเบียนอำเภอ โพร้ประทับช้าง จึงมีลักษณะเป็นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติ วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๔

คดีจึงมีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยว่า คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่ย้ายชื่อ ผู้ฟ้องคดีจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๘๘ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพร้ประทับช้าง อำเภอโพร้ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร เข้าทะเบียนบ้านกลางสำนักทะเบียนอำเภอโพร้ประทับช้าง ตามคำร้อง เกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร (ท.ร.๓๑) ที่ ๑๐๙๑/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๙ เป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ โดยในการที่จะพิจารณาว่าคำสั่งข้างต้นเป็นคำสั่งที่ชอบ ด้วยกฎหมายหรือไม่ ซึ่งมีประเด็นย่อยที่ต้องวินิจฉัยรวม ๒ ประเด็น คือ ประเด็นย่อยที่หนึ่ง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีอำนาจในการออกคำสั่งดังกล่าวหรือไม่ ประเด็นย่อยที่สอง กระบวนการ ก่อนการออกคำสั่งดังกล่าวเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ซึ่งสามารถพิจารณา แต่ละประเด็นย่อยได้ดังนี้

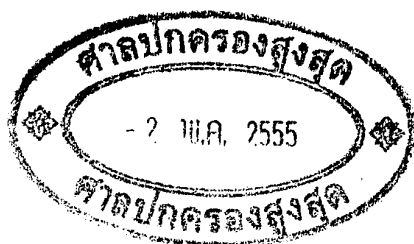
ประเด็นย่อยที่หนึ่ง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีอำนาจในการออกคำสั่งดังกล่าว หรือไม่

เห็นว่า ตามหลักนิติรัฐนั้น องค์กรของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่ายบริหารและ ฝ่ายปกครองจะกระทำการใดที่กระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้ ก็ต่อเมื่อ มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายให้อำนาจไว้อย่างชัดเจนและจะต้องใช้อำนาจนั้นภายในกรอบ และปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่บทบัญญัติแห่งกฎหมายกำหนดไว้ด้วย ดังนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ในฐานะเจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่ายปกครองจะออกคำสั่งใดๆ ที่กระทบต่อสิทธิ เสรีภาพของประชาชนได้ ก็ต่อเมื่อมีบทบัญญัติแห่งกฎหมายให้อำนาจไว้อย่างชัดเจน สำหรับคดีนี้ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำสั่งย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีออกจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๘๘ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพร้ประทับช้าง อำเภอโพร้ประทับช้าง และเพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในทะเบียนบ้านกลาง สำนักทะเบียนอำเภอโพร้ประทับช้าง โดยอาศัยเหตุว่า ผู้ฟ้องคดีแจ้งย้ายแต่ชื่อเข้าในทะเบียนบ้าน แต่ตัวบุคคลไม่ได้เข้าอาศัยอยู่จริง และเป็นการย้ายมาเพื่อจะใช้สิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๙ โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ อ้างว่า การออกคำสั่งดังกล่าวเป็นการใช้อำนาจตามมาตรา ๑๐ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔

/และหนังสือ...

และหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๑.๒/๒๗๓๖๒ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๑ พิจารณแล้วเห็นว่า มาตรา ๑๐ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ กำหนดให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งไม่รับแจ้ง จำหน่ายรายการทะเบียน เพิกถอนหลักฐานทะเบียน และดำเนินการแก้ไขข้อความรายการทะเบียนให้ถูกต้อง ในกรณีที่ปรากฏหลักฐาน เชื่อได้ว่า การดำเนินการแจ้ง การรับแจ้ง การบันทึก หรือการลงรายการเพื่อดำเนินการ จัดทำหลักฐานทะเบียนต่างๆ ได้ดำเนินการไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ระเบียบ หรือโดยอำนาจ หรือโดยมีรายการข้อความผิดจากความเป็นจริง ดังนั้น อำนาจของนายทะเบียนตามมาตรานี้ จึงเป็นเพียงอำนาจทั่วไปในการแก้ไขรายการทะเบียน และหลักฐานทะเบียนให้ถูกต้อง เท่านั้น และเมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ และกฎที่ออก โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติดังกล่าวแล้ว ไม่ปรากฏว่ามีบทบัญญัติใดที่กำหนดว่า ผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านใด จะต้องพักอาศัยอยู่ในบ้านดังกล่าวตลอดเวลา มิฉะนั้นให้นายทะเบียนมีอำนาจแจ้งย้ายชื่อบุคคลดังกล่าวจากทะเบียนบ้านที่มีชื่ออยู่เข้าทะเบียน บ้านกลางได้ ซึ่งหากมีบทบัญญัติแห่งกฎหมายเช่นนั้นจริง ก็ย่อมจะส่งผลกระทบต่อบุคคล เป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่มิภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดหนึ่ง แต่ต้องมีความจำเป็น ไปทำงานหรือไปศึกษาอยู่ในอีกจังหวัดหนึ่ง โดยมิได้มีความประสงค์ที่จะย้ายภูมิลำเนาไปอยู่ใน จังหวัดที่ไปทำงานหรือไปศึกษา เพราะหากนายทะเบียนมีอำนาจออกคำสั่งย้ายชื่อบุคคล ดังกล่าวเข้าทะเบียนบ้านกลางได้จริง ก็ย่อมจะส่งผลให้บุคคลดังกล่าวไม่สามารถใช้สิทธิ ในการเลือกตั้ง ไม่ว่าจะเป็น การเลือกตั้งระดับชาติหรือระดับท้องถิ่น ตลอดจนบุคคลดังกล่าว ไม่สามารถยื่นคำร้องขอคัดสำเนาและขอคำรับรองของราชการเพื่อนำไปใช้อ้างอิง หรือใช้สิทธิต่างๆ ได้เหมือนอย่างทะเบียนบ้านเดิม ส่วนหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๑.๒/๒๗๓๖๒ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๑ นั้น เห็นว่า หนังสือฉบับดังกล่าว มีสถานะเป็นเพียงหนังสือตอบข้อหารือระหว่างผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรี กับกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การเลือกผู้ใหญ่บ้านเท่านั้น มิได้มีสถานะเป็นกฎหมายที่ให้อำนาจผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ในการมีคำสั่งย้ายชื่อบุคคลใดออกจากทะเบียนบ้านเข้าทะเบียนบ้านกลางได้ ดังที่ ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองมีความเข้าใจ ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำสั่งย้ายชื่อผู้ฟ้องคดี ออกจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๘๘ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง และเพิ่มชื่อ ผู้ฟ้องคดีในทะเบียนบ้านกลางสำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง จึงเป็นการกระทำ ที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้กระทำได้โดยไม่มีอำนาจ อันเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

/ประเด็นย่อย...

ประเด็นย่อยที่สอง กระบวนการก่อนออกคำสั่งดังกล่าวเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

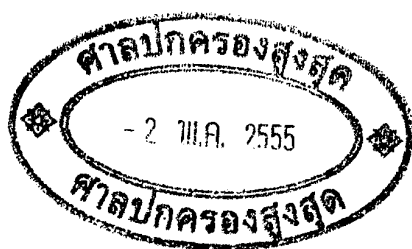
เห็นว่า โดยที่คำสั่งพิพาทของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เป็นคำสั่งทางปกครอง และเมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ แล้ว ก็ได้มีการบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองในกรณีนี้ไว้โดยเฉพาะ จึงต้องนำพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๔ มาใช้บังคับ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๓ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติข้างต้น ซึ่งมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว บัญญัติว่า ในกรณีที่คำสั่งทางปกครอง อาจกระทบถึงสิทธิของคู่กรณี เจ้าหน้าที่ต้องให้คู่กรณีมีโอกาสดังต่อไปนี้ที่จะได้รับทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและมีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตน สำหรับคดีนี้ปรากฏข้อเท็จจริงว่า เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้รับทราบการร้องเรียนกรณีการแจ้งย้ายที่อยู่ของผู้ฟ้องคดีเพื่อหวังผลในการเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงให้นายประนม บุญผ่อง ปลัดอำเภอ หัวหน้าฝ่ายทะเบียนและบัตร จัดประชุมประชาคมหมู่บ้าน หมู่ที่ ๑ เพื่อชี้แจงข้อเท็จจริงและการดำเนินการตามระเบียบและกฎหมายเกี่ยวกับการย้ายชื่อบุคคลเข้าทะเบียนบ้าน แต่ตัวบุคคลไม่ได้มาอยู่จริง โดยให้เจ้าบ้านดำเนินการกับรายการบุคคลให้ถูกต้อง และได้มีหนังสือแจ้งเจ้าบ้านให้มาชี้แจงข้อเท็จจริง รวมทั้งได้ทำการสอบปากคำพยานบุคคล ได้แก่ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ประทับช้าง อดีตผู้ใหญ่บ้านและอดีตผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ต่อมา นายประนม ในฐานะเจ้าพนักงานได้ยื่นคำร้องเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎร ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำสั่งแจ้งย้ายผู้ฟ้องคดีจากบ้านเลขที่ ๘๘ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง เข้าทะเบียนบ้านกลางสำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยนายประนม ในฐานะผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง ได้มีคำสั่งอนุญาตในวันเดียวกัน จากข้อข้อเท็จจริงข้างต้น จะเห็นได้ว่า ก่อนที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จะมีคำสั่งย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๘๘ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง เข้าทะเบียนบ้านกลางสำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง นั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มิได้เปิดโอกาสให้ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครอง ได้ทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและมีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตน จึงเป็นกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องตามรูปแบบ ขั้นตอน และวิธีการอันเป็นสาระสำคัญตามที่กฎหมายกำหนดไว้ จึงไม่ชอบด้วยมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๔

/ส่วนกรณี...

ส่วนกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองอุทธรณ์ว่าคำสั่งทางปกครองตามคำสั่งเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎร (ท.ร.๓๑) ที่ ๑๐๙๑/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๙ มีความจำเป็นรีบด่วน หากปล่อยให้เนิ่นช้าไป อาจก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ นั้น เป็นกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีเห็นว่า การออกคำสั่งทางปกครองข้างต้นเข้าข่ายยกเว้นไม่ต้องให้คู่กรณีมีโอกาสทราบข้อเท็จจริงและมีโอกาสโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานของตนตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง (๑) แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ นั้น เห็นว่า คดีนี้ปรากฏข้อเท็จจริงว่า ก่อนที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จะออกคำสั่งย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๘๘ เข้าทะเบียนบ้านกลางสำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้จัดให้มีการประชุมประชาคมหมู่บ้าน มีหนังสือแจ้งเจ้าบ้านให้มาชี้แจงข้อเท็จจริง รวมทั้งได้ทำการสอบปากคำพยานบุคคลบางกลุ่ม จึงเห็นได้ว่า ก่อนที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จะออกคำสั่งทางปกครองข้างต้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีเวลาเพียงพอที่จะเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นๆ มีโอกาสทราบข้อเท็จจริงและมีโอกาสโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานได้ ยกเว้นผู้ฟ้องคดี กรณีของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงไม่เข้าข่ายยกเว้นตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง (๑) แห่งพระราชบัญญัติข้างต้น

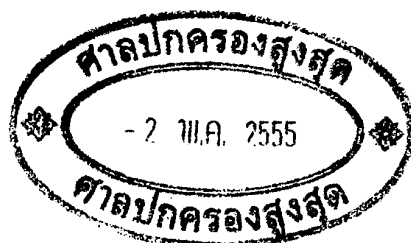
ส่วนที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ อุทธรณ์ว่า ก่อนที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จะออกคำสั่งพิพากษา ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ดำเนินการตามมาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ แล้ว นั้น เห็นว่า มาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติข้างต้น เป็นบทบัญญัติซึ่งให้อำนาจนายทะเบียนในการเรียกเจ้าบ้านหรือบุคคลใดๆ มาชี้แจงหรือให้แสดงหลักฐานต่างๆ เพื่อความถูกต้องของการทะเบียนราษฎร แต่เมื่อนายทะเบียนเรียกบุคคลดังกล่าวมาชี้แจงแล้ว จะออกคำสั่งทางปกครองที่อาจกระทบถึงสิทธิของบุคคลใด นายทะเบียนก็ยังคงต้องปฏิบัติตามมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เนื่องจากมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติข้างต้นเป็นบทบัญญัติรับรองสิทธิของคู่กรณีที่จะได้มีโอกาสทราบข้อเท็จจริงและมีโอกาสโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานของตนก่อนที่จะเจ้าหน้าที่จะออกคำสั่งทางปกครอง แต่ในทางกลับกัน หากนายทะเบียนใช้อำนาจตามมาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ แล้ว ไม่ประสงค์ที่จะออกคำสั่งทางปกครอง นายทะเบียนก็ไม่ต้องดำเนินการตามมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ แต่อย่างใด อุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองจึงฟังไม่ขึ้น

/เมื่อคำสั่ง...

เมื่อคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่ย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๘๘ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง เข้าทะเบียนบ้านกลางสำนักทะเบียน อำเภอโพธิ์ประทับช้าง เป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ศาลปกครองสูงสุดจึงเห็นสมควรที่จะกำหนดคำสั่งบังคับให้เพิกถอนคำสั่งพิพาทโดยให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันที่คำสั่งดังกล่าวมีผลใช้บังคับ คือ วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๔ ซึ่งจะมีผลในทางนิตินัยว่าผู้ฟ้องคดีเป็นผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเลขที่ ๘๘ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ตั้งแต่วันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ ซึ่งเป็นวันที่ผู้ฟ้องคดีย้ายชื่อเข้ามาอยู่ในทะเบียนบ้านดังกล่าว เมื่อนับจนถึงวันเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ (วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๔) แล้ว จึงเป็นกรณีที่ผู้ฟ้องคดีมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านดังกล่าวติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่าสามเดือน ผู้ฟ้องคดีจึงเป็นผู้มีคุณสมบัติในการใช้สิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๓๕ และเมื่อมีการประกาศบัญชีผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ แล้วปรากฏว่าไม่มีชื่อผู้ฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีก็ได้ดำเนินการขอเพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ก่อนวันเลือกผู้ใหญ่บ้านไม่น้อยกว่า ๓ วันตามข้อบังคับดังกล่าว ดังที่ได้วินิจฉัยไว้แล้ว จึงเห็นสมควรแก้ไขให้ครบถ้วนถูกต้องตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๓๕ ดังนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มีภาระหน้าที่ต้องเพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในบัญชีผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๔ ตามข้อบังคับดังกล่าว ศาลไม่จำเป็นต้องกำหนดคำสั่งบังคับ แต่ควรกำหนดไว้เป็นข้อสังเกตเกี่ยวกับแนวทางหรือวิธีการดำเนินการให้เป็นไปตามคำพิพากษา ที่ศาลปกครองชั้นต้นมีคำพิพากษาให้เพิกถอนคำสั่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่ย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๘๘ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร เข้าทะเบียนบ้านกลางสำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ตามคำร้องเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎร (ท.ร.๓๑) ที่ ๑๐๘๑/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๔ ทั้งนี้ ให้มีผลย้อนหลังนับแต่วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๔ ซึ่งเป็นวันที่ออกคำสั่งเป็นต้นไป และให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในบัญชีผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๔ นั้น จึงไม่สอดคล้องกับข้อบังคับ

พิพากษาแก้คำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น เป็นให้เพิกถอนคำสั่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่ย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๘๘ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร เข้าทะเบียนบ้านกลางสำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง

/จังหวัดพิจิตร...

จังหวัดพิจิตร ตามคำร้องเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎร (ท.ร.๓๑) ที่ ๑๐๙๑/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ทั้งนี้ ให้มีผลย้อนหลังนับตั้งแต่วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ซึ่งเป็นวันที่ออกคำสั่งเป็นต้นไป โดยมีข้อสังเกตเกี่ยวกับแนวทางหรือวิธีการดำเนินการให้เป็นไปตามคำพิพากษา คือ ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในบัญชีผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๙ ทั้งนี้ ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกำหนดสามสิบวันนับตั้งแต่วันที่ มีคำพิพากษานี้

นายชาญชัย แสวงศักดิ์

ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุด

Y. S. N. N.

ตุลาการเจ้าของสำนวน

นายวิชณุ วรรณบุญ

ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุด

ตุลาการองค์คณะ

นายพนพล เสงเจริญ

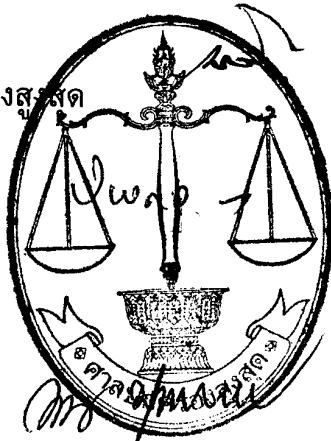
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

นายมนูญ ปุญญกริยากร

ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

นายสมรรถชัย วิชาลาภรณ์

ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

[Signature]

ตุลาการผู้แถลงคดี : นายสมชัย วัฒนการุณ

